

SETBİR

**BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
KÜRESEL İLKELER SÖZLEŞMESİ
SORUMLULUK BİLDİRİMİ
01.02.2023**

**TÜRKİYE SÜT, ET, GIDA SANAYİCİLERİ VE
ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ DERNEĞİ (SETBİR)**

SETBİR

İÇİNDEKİLER

1. SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı
2. SETBİR Hakkında
3. BM Küresel İlkeler Sözleşmesi İlkeleri
4. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Hedefler
5. SETBİR'in Çevre Konusunda Takip Ettiği ve Yürütmekte Olduğu Çalışmalar
  - 5.1. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamındaki taraflar (COP) toplantıları
  - 5.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları için Ülkemizde Yapılan Çalışmalar
  - 5.3. SETBİR 'in Dahil Olduğu Sürdürülebilirlik ve Çevre Konularını Kapsayan Projeler
  - 5.4. SETBİR Üyelerinin Sürdürülebilirlik Alanındaki Farkındalıkları
6. Bir Önceki Sürdürülebilirlik Raporumuzda Belirttiğimiz Hedeflerimizden Gerçekleştirdiklerimiz ve Yeni Hedeflerimiz

1. SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı'nın Mesajı

SETBİR, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ni 2015 yılında imzalamasının ardından, bu yıl dördüncü sürdürülebilirlik raporunu sunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi, tüm dünyada sürdürülebilir, ortak bir küresel kalkınma kültürünü yaymak üzere; sürekli rekabet içindeki iş dünyasına ortak bir kalkınma kültürü oluşturmak için evrensel ilkeler öneren, sürdürülebilir ve sosyal sorumluluklarına uygun uygulamalar geliştirmeye teşvik eden yenilikçi bir kurumsal sorumluluk yaklaşımıdır.

İnsan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele ana başlıkları içerisinde yer alan 10 ilke, bu ilkeler iş stratejilerinin, operasyonlarının ve kültürünün bir parçası haline getiren SETBİR'in de tüm faaliyetlerinde ve çalışmalarında gözetmekte olduğu ilkelerdir.

Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi'ne taraf olan SETBİR, üyeleri aracılığıyla, insan hakları, iş gücü koşulları, her türlü ayrımcılıkla mücadele, çevresel sorumluluk ve kurumsal şeffaflık konusundaki hassasiyetini ve kararlılığını tüm çalışmalarında ön planda tutmaktadır.

Bir önceki raporumuzdan bu yana geçen 2 yıl, Covid-19 salgınının devamı ve ardından pandeminin sebep olduğu küresel ve ekonomik daralma mücadele ile geçmiştir. Bu salgın öncelikle ekonomik alanda ciddi anlamda durağanlığa yol açarak uluslararası ticareti olumsuz yönde etkilemiştir. Covid-19 salgını uzun vadede çevreyi, ekonomik sistemi ve halk sağlığını iyileştirmek için sürdürülebilir kaynak kullanımını benimsemenin önemini kavratırken, yenilenebilir enerji kullanımı ve sürdürülebilir teknolojileri kullanmayı da hedefler duruma getirmiştir.

Bu kapsamda SETBİR, sağlıklı bir yaşamın en önemli unsurlarından birinin de hayvansal protein tüketimi olduğunu bilerek, sorumluluklarının bilincinde ve evrensel ilkelerin ışığında faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Geçtiğimiz iki yıl boyunca SETBİR'in çevre ana başlığı altındaki sürdürülebilirlik çalışmalarına ve üyelerimizin iyi uygulamalarına yer verdiğimiz dördüncü sürdürülebilirlik raporumuzu sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

SETBİR olarak insan haklarını, daha iyi iş koşullarını, çevresel sorumluluğu, kurumsal şeffaflık hassasiyetini ve uzlaşma kültürünü gözetken yapımızla ve siz değerli paydaşlarımızın desteği ile sektörün sürdürülebilir büyüme hedeflerine doğru ilerlemeye devam ediyoruz.

İsa COŞKUN

SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı

2. SETBİR Hakkında

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği (SETBİR), 1976 yılında “Türkiye’de süt, et ve gıda sanayiinin gelişmesine katkıda bulunmak” amacıyla kuruldu. Derneğin bugünkü misyonu ise “Avrupa Birliği (AB) seviyesindeki düzenlemeler çerçevesinde hareket ederek Türkiye et ve süt endüstrisinin sesi olabilmek, Türkiye’de üretilen et ve süt ürünlerinin değerini ve imajını yurt dışında tanıtabilmek, tüm et ve süt üreticilerini, Türkiye ve AB mevzuatı hakkında bilgilendirmek ve et ve süt endüstrisinin koordinasyonunu sağlamak ile Türkiye ve dünya et ve süt endüstrisinin pazar büyüklüğü ve eğilimleri hakkında bilgi toplamaktır.”

SETBİR üyeleri arasında Türkiye’de hayvancılık sektöründe faaliyet gösteren et ve süt sanayi firmaları ile bu sektörlere tedarik sağlayan firmalar, et, süt ve yem üreticileri yer almaktadır. SETBİR’in halen 41 firmadan 66 üyesi bulunmaktadır.

Ortak fikirlerin savunulabilmesi adına süt ve et endüstrisini birleştirerek tek bir ses oluşturan SETBİR, Türkiye’de et ve süt endüstrisini ilgilendiren mevzuatı sistematik olarak takip etmekte, ilgili mevzuata ilişkin sektörel menfaatleri sağlamak amacıyla üye görüşlerini SETBİR görüşü olarak ilgili makamlara iletmekte ve mevzuat oluşturma aşamalarında üyeleri temsilen görev almaktadır.

SETBİR öte yandan et ve süt ile ilgili AB mevzuatında meydana gelen son gelişmelerle ilgili de üyelerine doğru ve düzenli bilgilendirmeler sunmaktadır. AB ülkeleri ve ülkemizin ticaret yaptığı diğer ülkelerdeki et ve süt sektörlerine ait güncel istatistiki verilere ulaşp ve ileriki yıllar için öngörülen veriler hakkında bilgi edinerek üyeleri ile paylaşmaktadır.

Et, süt ve gıda sektörleri için köklü bir çatı kuruluş olan ve geçmişinden günümüze kadar tüm kamu kuruluşları ile ilişkilerini ve temaslarını geliştiren SETBİR, üyeleri ile kamu kuruluşları arasında köprü görevi görmektedir.

SETBİR, ulusal ve uluslararası projelerde yer alarak, sanayide üretim teknolojileri ve işleme kolaylıklarını geliştirmek ve yeni teknolojileri tanıtmak için hizmet etmektedir. Bu amaçla SETBİR’in ortağı ve yürütücüsü olduğu AB projeleri mevcuttur. SETBİR, her aşamasında etkin olarak görev yaptığı pek çok projede koordinasyon, üye komitesi üyeliği, bilimsel komite üyeliği yanında iş paketlerinin yürütülmesi görevlerini de üstlenmiştir.

3. BM Küresel İlkeler Sözleşmesi İlkeleri

İnsan Hakları

İlke 1:

İş dünyası, ilan edilmiş insan haklarını desteklemeli ve bu haklara saygı duymalı.

İlke 2:

İş dünyası, insan hakları ihlallerinin suç ortağı olmamalı.

Çalışma Standartları

İlke 3:

İş dünyası, çalışanların sendikalaşma ve toplu müzakere özgürlüğünü desteklemeli.

İlke 4:

Zorla ve zorunlu işçi çalıştırma uygulamasına son verilmeli.

İlke 5:

Her türlü çocuk işçi çalıştırılmasına son verilmeli.

İlke 6:

İşe alım ve işe yerleştirmede ayrımcılığa son verilmeli.

Çevre

İlke 7:

İş dünyası, çevre sorunlarına karşı ihtiyati yaklaşımları desteklemeli.

İlke 8:

Çevresel sorumluluğu artıracak her türlü faaliyete ve oluşuma destek vermeli.

İlke 9:

Çevre dostu teknolojilerin gelişmesini ve yaygınlaşmasını desteklemeli.

Yolsuzlukla Mücadele

İlke 10:

İş dünyası, rüşvet ve haraç dahil her türlü yolsuzlukla savaşmalı.

4. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar

- Yoksulluğa son
- Açlığa son
- Sağlıklı bireyler
- Nitelikli eğitim
- Toplumsal cinsiyet eşitliği
- Temiz su ve sıhhi koşullar
- Erişilebilir ve temiz enerji
- İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme
- Sanayi, yenilikçilik ve altyapı
- Eşitsizliklerin azaltılması
- Sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları
- Sorumlu tüketim ve üretim
- İklim eylemi
- Sudaki yaşam
- Karasal yaşam
- Barış, adalet ve güçlü kurumlar
- Hedefler için ortaklıklar

SETBİR

5. SETBİR'in Çevre Konusunda Takip Ettiği ve Yürütmekte Olduğu Çalışmalar

SETBİR, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi İlkeleri'nde yer alan "çevre" konusundaki ilkeler hakkında farkındalığa sahip olup, hem kendi faaliyetlerinde çevre konusuna ihtimamla yaklaşmakta hem de üyelerinin yaklaşımlarına destek olmaktadır. Bu kapsamda SETBİR, çevre sorunlarına karşı ihtiyati yaklaşımları desteklemeyi, çevresel sorumluluğu artıracak her türlü faaliyete ve oluşuma destek vermeyi ve çevre dostu teknolojilerin gelişmesini ve yaygınlaşmasını desteklemeyi taahhüt etmektedir.

Ayrıca SETBİR ve üyeleri çevrenin korunması ve daha fazla çevresel farkındalığın geliştirilmesi, kaynak tasarrufu yapma ve atıkların dönüştürülmesi, emisyonların havaya, suya ve toprağa olan çevresel yükünü azaltmak için kaynakların daha verimli bir şekilde kullanılması konularında sorumluluk bilincini geliştirmektedir.

5.1. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) kapsamındaki taraflar (COP) toplantıları

BM Çevre Programı (UNEP) ile Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (WMO) 1988'de ortaklaşa ihdas ettiği Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) ortaya koyduğu insan kaynaklı faaliyetlerin neden olduğu küresel ısınmanın iklim üzerindeki etkilerine karşı, 1992 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda imzaya açılan BMİDÇS, uluslararası alanda atılan ilk ve en önemli adımdır. 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe giren Sözleşme'ye, aralarında ülkemizin de bulunduğu 196 ülkenin yanı sıra, AB de taraftır. Ülkemiz Sözleşme'ye 24 Mayıs 2004 tarihinde katılmıştır.

BMİDÇS; taraf ülkeleri, sera gazı emisyonlarını azaltmaya, araştırma ve teknoloji üzerinde iş birliği yapmaya ve sera gazı yutaklarını korumaya teşvik etmektedir. Sözleşme, sera gazı emisyonlarının azaltılması için, ülkelerin kalkınma önceliklerini ve özel koşullarını göz önüne alarak "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler" ilkesine dayanmaktadır.

Bu kapsamda SETBİR, tüm dünya ülkelerinin önceliği olan iklim değişikliği ile mücadele konusunu da yakından takip etmekte ve bu konuda üyelerine bilgi sağlamaktadır. SETBİR'in, iklim değişikliğinin çevresel bir sorun olmasının ötesinde sosyo-ekonomik bir sorun olduğu fikri ile iklim değişikliğinin insan kaynaklı bir sorun olduğu konusunda farkındalığı bulunmaktadır. Bu kapsamda, BMİDÇS kapsamındaki taraflar toplantıları takip edilmekte ve üyeler ile paylaşılmaktadır.

İklim değişikliği, sınır tanımayan ve gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak tüm ülkeleri etkileyen niteliğiyle günümüzün en önemli küresel sınamaları arasında yer almaktadır. Bu konudaki duyarlılığın küreselleşmesinin sağlanması, bilimsel araştırmaların sonuçlarına göre önleyici tedbirlerin ivedilikle alınması gerekmektedir. Bu önlemlerden global olarak en büyük başarı Kyoto Protokolü ile sağlanmıştır. Bu protokol ile dünyadaki emisyon salınımının minimum %55'inden sorumlu ülkelerin karbon salınımları kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır.

SETBİR

Kyoto Protokolü, BMİDÇS içinde imzalanmıştır. 1997’de imzalanan protokol, 2005’te yürürlüğe girebilmiştir. Kyoto Protokolü’ne taraf olmanın temel amacı, sera gazı emisyonlarını sınırlama ya da azaltma taahhüdünde bulunmaktır. Ülkeler bu salım kotalarını aşmamak için kendi içlerindeki birçok sektöre kota uygulaması yapmakta, temiz enerji üretimi için destekler vermektedir.

COP21 Taraflar Toplantısı sonucunda ise Paris Anlaşması ortaya çıkmış ve tüm ülkelere sorumluluk yükleyen bu anlaşma 2016 yılında resmi olarak yürürlüğe girmiştir. Bu anlaşma ile Türkiye, emisyon azaltma konusunda hedef koyan bir ülkedir ancak finansman alamayacak ülke listesinde yer almaktadır.

Ülkemizde, 1990 – 2014 yılları arasında sera gazı salınımları %25 oranında artmıştır. Bu artıştaki en büyük payı %73 ile enerji sektörü almakta olup, bunu tarım izlemektedir. Türkiye, Paris Anlaşması’nda katkı belgesi sunmuş olup, 2030 yılına kadar toplam sera gazı salınımlarındaki artıştan %21 oranında azalmayı taahhüt etmiştir.

31 Ekim – 12 Kasım 2021 tarihleri arasında, Glasgow’da Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı, 26. Taraflar Konferansı (COP26) gerçekleştirilmiştir. Bu konferans tüm liderlerin iklim krizi ile mücadelede ortak bir akıl oluşturarak hedefler belirlediği bir zirve olarak tarihe geçmiştir.

Bu konferansın en önemli çıktılarından biri, Glasgow İklim Anlaşması’nın katılımcı ülkelerin tamamı tarafından imzalanması olmuştur. Ayrıca Glasgow İklim Anlaşması, kömür tüketimini aşamalı olarak azaltmayı hedefleyen ilk uluslararası anlaşma olması açısından da bir ilktir.

Bu konferansta Avrupa Komisyonu, ticari ortakları olan hükümetlerin kendi karbon emisyon sistemlerini kurmamaları halinde sınırda karbon vergisi mekanizmasını uygulayacaklarını açıklamıştır.

Türkiye COP26’ya Paris Anlaşması’na taraf olarak katılmıştır ve Glasgow Anlaşması’nın kömürden çıkış kararı dahil olmak üzere tüm kararlarını desteklediğini beyan etmiştir. Kömür santrallerini çalıştırabilmek için ithal kömüre bağımlı olan Türkiye, yenilebilir enerji dönüşümüne en çok ihtiyaç duyan ülkelerden biridir.

27. Taraflar Konferansı (COP27) ise 6 – 18 Kasım 2022 tarihlerinde Mısır’da gerçekleştirilmiştir. Bu konferans öncesinde yayımlanan UNEP Emisyon Açığı Raporu, küresel ısınmayı 1,5° ile sınırlamaya yönelik Paris Anlaşması hedefinden çok uzakta olduğumuzu göstermiştir. Sıcaklığın daha fazla artması durumunda meydana gelecek doğal felaketler nedeniyle insanlığı pek çok kriz beklerken tüm dünya, devletlerden etki yaratacak aksiyonlar beklemektedir. Bu nedenle COP27’de, gelişmekte olan ülkelere finansman desteği sağlanması da ön plana çıkmıştır.

Bu konferansın ana çıktılarından birisi de iklim krizi kaynaklı doğal afetlerden zarar gören ülkelere ödeme sağlanması için bir “Kayıp ve Zarar Fonu” kurulmasının kabul edilmesidir.

İklim krizi hedeflerine ulaşmada en büyük engellerden biri de yeterli sürdürülebilir finansman desteğinin sağlanamamasıdır.

Ayrıca COP27, Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkenin katkı beyanlarını güncellediği bir konferans olmuştur. Türkiye'nin güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanı'na göre emisyon azaltım hedefi 2030'a kadar %21'den %41'e çıkarılmıştır ve emisyon pik tarihi 2038 olarak belirlenmiştir. Bu revize, sera gazı emisyonlarını azaltmak yerine artıracığı için ülkemizin net sıfır emisyon hedefine ulaşmasını zorlaştıracığı gibi bunun maliyetini de yükseltecektir.

COP28 2023 yılında BAE'de gerçekleştirilecektir. Ülkemiz 2026 yılında düzenlenecek olan COP31'e ev sahipliği yapmak için aday olmuştur. SETBİR olarak faaliyetlerimiz ve üyelerimizin yapmış olduğu faaliyetler ile yeşil dönüşümün ekonomik olarak ülkemiz için yaratacağı fırsatların farkındayız, bu ilke ile çalışmalarımıza devam ediyoruz.

5.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları için Ülkemizde Yapılan Çalışmalar

5.2.1. Çevre Konusunda Yayımlanan Mevzuat

Son 2 yılda ülkemizde çevre alanında çeşitli Cumhurbaşkanlığı Kararları, tebliğ ve yönetmelikler yayımlanmış, Türkiye Çevre Ajansı kurulmuştur:

- **15 Nisan 2021 - Türkiye Çevre Ajansının Teşkilatı ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**

Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Çevre Ajansı'nın yürüteceği faaliyetlerin zamanında ve gerektiği şekilde yerine getirilmesine, organ ve hizmet birimlerinin görev ve yetki alanlarının belirlenmesine, yönetim ve danışma kurulu üyelerinin atanmasına, personel istihdamına ve teşkilat yapısı ile çalışmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Yönetmelik, Türkiye Çevre Ajansı'nın görev ve yetkileri, teşkilat yapısı, istihdam edilecek personelin nitelikleri ile çalışma usul ve esaslarını kapsamaktadır.

- **30 Nisan 2021 - Türkiye Çevre Ajansı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (j) Bendi Kapsamında Depozito Yönetim Sisteminin Kurulması ve İşletilmesi Faaliyetlerine İlişkin Olarak Yapılacak Mal ve Hizmet Alımlarına Dair Usul ve Esaslar (Karar Sayısı: 3934)**

Bu usul ve esasların amacı, Türkiye Çevre Ajansı tarafından Kamu İhale Kanunu kapsamında depozito yönetim sisteminin kurulması ve işletilmesi faaliyetlerine ilişkin olarak yapılacak mal ve hizmet alımlarına dair usul ve esasları belirlemektir.

SETBİR

- **2 Haziran 2021 - Geri Kazanım Katılım Payına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Depozito uygulamasına yönelik iş ve işlemler, 24/12/2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile kurulan ve Bakanlıkça belirlenen çevre strateji ve politikaları doğrultusunda faaliyet gösteren Türkiye Çevre Ajansı tarafından belirlenen usul ve esaslar kapsamında gerçekleştirilir.”

- **26 Haziran 2021 - Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği**

Bu Yönetmeliğin amacı, sürdürülebilir bir şekilde çevrenin korunması ve geliştirilmesi için;

- a) Çevresel açıdan belirli ölçütlere, temel şart ve özelliklere sahip ambalajların üretimine ve piyasaya arzına, ekonomik işletmelerin yükümlülük ve sorumluluklarına,
  - b) Ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yöntemleri kullanılarak bertaraf edilecek miktarının azaltılmasına,
  - c) Döngüsel ekonomi ve kaynak verimliliği ilkeleri esas alınarak ambalaj ve ambalaj atıklarının depozito yönetim sistemi ve sıfır atık yönetim sistemi dahil belirli bir yönetim sistemi içinde yönetilmesine,
  - ç) Depozito yönetim sisteminin uygulanmasına,
  - d) Türkiye Çevre Ajansı’nın, ambalaj ve ambalaj atıklarının yönetimindeki görev ve yetkileri doğrultusunda göstereceği faaliyetlere,
- yönelik strateji ve politikalar ile idari, mali ve teknik usul ve esasların belirlenmesidir.

- **1 Eylül 2021 – 2021 Yılında İklimsel Faktörlere Bağlı Olarak Gerçekleşen Yetersiz Yağış Nedeniyle Verim Kaybı Yaşayan Çiftçilere Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı:4427)**

Karar, 2021 yılında Çiftçi kayıt Sistemi’ne kayıtlı olarak kuru şartlarda hububat ve baklagil üretimi yapan ve iklimsel faktörlere bağlı olarak gerçekleşen yetersiz yağış nedeniyle Bakanlıkça belirlenen tarım havzalarında %30 ve üzeri verim kaybı yaşayan çiftçilere, bir defaya mahsus olmak üzere destekleme ödemesi yapılması amacıyla, uygulanacak desteğe ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

2021 yılında iklimsel faktörlere bağlı olarak gerçekleşen yetersiz yağış nedeniyle Bakanlıkça belirlenen tarım havzalarındaki köylerde-mahallelerde Karar kapsamındaki yetiştirdikleri ürünlerinde %30 ve üzeri verim kaybı gören ÇKS’ye kayıtlı çiftçilere (kamu tüzel kişileri hariç), ÇKS’de kayıtlı üretim alanları dikkate alınarak zarar oranlarına karşılık gelen miktarlarda doğrudan gelir desteği olarak destekleme ödemesi yapılacağı belirtilmektedir.

SETBİR

- **7 Ekim 2021 - Paris Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun**

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 21. Taraflar Konferansı'nda kabul edilen ve Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Nisan 2016 tarihinde imzalanan "Paris Anlaşması"nın beyan ile birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

- **9 Ekim 2021 – Atık Ön İşlem ve Geri Kazanım Tesislerinin Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik**
Yönetmeliğin amacı, atıkların işlenmesi amacıyla faaliyet gösteren atık ön işlem ve geri kazanım tesislerinin teknik kriterlerine ve bu tesislerde bulunması gereken asgari şartlara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

- **2 Şubat 2022 – Tarımsal Kuraklıkla Mücadele ve Kuraklık Yönetimi Çalışmaları Hakkında Karar**

Kararın amacı, ülkemizde yaşanması muhtemel tarımsal kuraklığın etkilerini azaltmak ve alınacak tedbirler hususunda Tarım ve Orman Bakanlığı'nın koordinasyonunda ilgili bakanlıklar, başkanlıklar, üniversiteler, valilikler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla yapılacak çalışmalarda görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Bu karar, tarımsal kuraklığın etkilerini azaltmak üzere ilgili bakanlıklar ve başkanlıkların çalışmaları yanında, Tarımsal Kuraklık Yönetimince alınan kararlar ve uygulamalar doğrultusunda gerek yerleşim yerlerinde gerekse kırsal kesimde kuru ve sulu ziraat alanlarında su yönetimi, yatırımlar, tarım teknikleri, tohum ve bitki çeşitliliği, sulama teknikleri, hastalıklar ve zararlılarla mücadele, ekonomik ve sosyal destekler, mera otlatma planları, arazi kullanım planları, kısıtlamalar ve acil eylemin uygulanmasına yönelik her türlü tedbiri kapsamaktadır.

- **21 Mayıs 2022 – Türkiye Çevre Haftası ile İlgili 2022/3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi**

Doğal çevrenin korunması, sürdürülebilir yaşam çevrelerinin oluşturulması, iklim değişikliği ile mücadele konularında çevre bilincinin her geçen gün giderek arttığı ülkemizde Dünya Çevre Günü kutlamalarının daha katılımcı, çok paydaşlı şekilde gerçekleştirilmesi, çevre sorunlarının ve gelişmelerin değerlendirilmesi amacı ile her yıl 5 Haziran tarihinin bulunduğu hafta Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından duyurulacak bir temayla Türkiye Çevre Haftası olarak kutlanmaktadır.

- **8 Haziran 2022 - Türkiye Çevre Ajansı Tarafından Yapılacak Mali ve Teknik Destekler ile İş Birliğine İlişkin Yönetmelik**

Yönetmeliğin amacı; Türkiye Çevre Ajansı tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen çevre strateji ve politikaları doğrultusunda yurt içinde veya yurt dışında yerel yönetimler, ulusal veya uluslararası kurum veya kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gerçek veya tüzel kişilerle iş birliği yapmak, ortak projeler geliştirmek ve faaliyetlerde bulunmak; uygun görülmesi halinde belediyelere, il özel idarelerine, eğitim kurumlarına ve diğer kurum ve kuruluşlara mali ve teknik destek sağlamaktır.

SETBİR

Bu Yönetmelik, Türkiye Çevre Ajansı tarafından yapılacak iş birlikleri, ortak proje ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesine yönelik usul ve esaslar ile Türkiye Çevre Ajansı bütçesinde öngörülen ilgili ödenek miktarından belediyelere, il özel idarelerine, eğitim kurumlarına ve diğer kurum ve kuruluşlara mali ve teknik destek yapılmasına ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

- **10 Haziran 2022 - On İkinci Kalkınma Planı Hazırlıkları ile İlgili 2022/10 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi**

Genelgeye göre 2053 vizyonu doğrultusunda uzun vadeli hedefleri sürdürülebilir kalkınma anlayışı ile daha ilerilere taşıyacak olan On İkinci Kalkınma Planı, 2024-2028 dönemlerini kapsayacaktır. On İkinci Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları kapsamında Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinasyonunda kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile akademik çevreleri bir araya getirecek özel ihtisas komisyonları ile çalışma grupları oluşturulmuştur.

- **23 Temmuz 2022 - Tarımsal Kuraklık Yönetiminin Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik**

Bu Yönetmeliğin amacı ve kapsamının; ülkemizde yaşanması muhtemel tarımsal kuraklığın etkilerini azaltmak ve tarımsal kuraklıkla mücadele amacıyla kurulan Tarımsal Kuraklık Yönetiminin görevleri ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemek olduğu belirtilmektedir.

Tarımsal Kuraklık Eylem Planı'nın tarımsal kuraklığın etkilerini azaltmak üzere ilgili bakanlıklar ve başkanlıkların çalışmaları yanında, Tarımsal Kuraklık Yönetimince alınan kararlar ve uygulamalar doğrultusunda gerek yerleşim yerlerinde gerek kırsal kesimde kuru ve sulu ziraat alanlarında su yönetimi, yatırımlar, tarım teknikleri, tohum ve bitki çeşitliliği, sulama teknikleri, hastalık ve zararlılarla mücadele, ekonomik ve sosyal destekler, mera otlatma planları, arazi kullanım planları, kısıtlamalar ve acil eylemin uygulanmasına yönelik her türlü tedbiri kapsayan plan olduğu ifade edilmektedir.

- **29 Temmuz 2022 - Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği**

Yönetmeliğin amacı, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

Bu Yönetmelik;

- a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ile Proje Tanıtım Dosyasının hangi tür projeler için isteneceği ve içereceği konuları,
- b) Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları,
- c) Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamına giren projelerin başvuru, inşaat öncesi, inşaat, işletme ve işletme sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetlenmesini,
- ç) Çevresel Etki Değerlendirmesi sisteminin, çevre yönetiminde etkin ve yaygın biçimde uygulanabilmesi ve kurumsal yapısının güçlendirilmesi için gerekli eğitim çalışmalarını kapsamaktadır.

5.2.2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını (SKA) ölçen göstergeler için Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı veriler

Dünyamızı Dönüştürmek: Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi; 25 Eylül 2015'te, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, Devlet Başkanlarının imzasıyla kabul edilmiştir. 2000-2015 yılları için BM tarafından ilan edilen Bin Yıl Kalkınma Hedefleri (MDG) sürecinin devamı niteliğindedir. MDG ile kaydedilen gelişmeleri sürdürmeyi ve eksik kalan hususları tamamlamayı hedeflemektedir. Küresel dayanışma ruhu içinde, özellikle en yoksul ve kırılgan durumda olanlar gözetilerek, kimseyi geride bırakmama prensibi doğrultusunda uygulanması gerekmektedir. Hükümetler, yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının yoğun eş güdüm içerisinde olmaları beklenmektedir. Gündemin amaç ve hedeflerinin izlenmesi için belirli coğrafi bölgelerin (bölgesel) ve ülkelerin (ulusal) spesifik ihtiyaç ve önceliklerini dikkate alan gösterge setlerinin belirlenmesi de 2030 Gündemi'nin prensipleri arasında yer almaktadır.

17 amaç 169 hedeften oluşan SKA'yı ölçen göstergeler kapsamında;

- Mart 2016'da BM İstatistik Komisyonu (UNSC), SKA'ları ve karşılık gelen hedefleri ölçmek için IAEG tarafından önerilen küresel gösterge çerçevesini onayladı. Bu gösterge listesinde 241 tekrarlı (230 tekrarsız) gösterge yer alıyordu.
- Mart 2017'de yayımlanan revize listede 244 tekrarlı (232 tekrarsız) gösterge bulunuyordu.
- Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri için Kurumlar Arası Uzman Grup (IAEG-SDGs) çalışmaları sonucu 2020 Kapsamlı Revizyonuna göre yayımlanan revize listede 247 gösterge (231 tekrarsız) yer almaktadır (51. UNSC toplantısı, Mart 2020).
- 2022 yılında yapılan yıllık revizyon sonrası yayımlanan gösterge listesinde 248 (232 tekrarsız) gösterge yer almaktadır.

Gösterge çerçevesinde yıllık olası düzeltmeler ile 2025 yılında kapsamlı değişiklikler yapılacaktır. Revizyonlar bu süreçte metaveri ve sınıflamalar netleşene kadar devam edecektir. Bu bağlamda revizyonlar olabilmektedir. <https://sdg.tuik.gov.tr/>

5.2.3. Sıfır Atık Hareketi

"Sıfır Atık"; israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesini veya minimize edilmesini, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanmasını ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan atık yönetim felsefesi olarak tanımlanan bir hedeftir.

Atıkların geri dönüşüm ve geri kazanım süreci içinde değerlendirilmeden bertarafı hem maddesel hem de enerji olarak ciddi kaynak kayıpları yaşanmasına neden olmaktadır. Dünya üzerindeki nüfus ve yaşam standartları artarken tüketimde de kaçınılmaz şekilde bir artış yaşanmakta ve bu durum doğal

SETBİR

kaynaklarımız üzerindeki baskıyı artırarak dünyanın dengesini bozmakta, sınırlı kaynaklarımız artan ihtiyaçlara yetişememektedir.

Bu durum göz önüne alındığında, doğal kaynakların verimli kullanılmasının önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenledir ki son yıllarda tüm dünyada sıfır atık uygulama çalışmaları yaygınlaşmaktadır.

Sıfır atık yaklaşımının esas alınması ile sağlanacak avantajlar;

- Verimliliğin artması,
- Temiz ortam kaynaklı olarak performansın artması,
- İsrafın önüne geçilmesinden dolayı maliyetlerin azaltılması,
- Çevresel risklerin azalmasının sağlanması,
- Çevre koruma bilincinin kurum bünyesinde gelişmesine katkı sağlandığı için çalışanların “duyarlı tüketici” duygusuna sahip olmasının sağlanması,
- Ulusal ve uluslararası pazarlarda kurumun “çevreci” sıfatına sahip olmasının sağlanması, bu sayede saygınlığının arttırılmasıdır.

Bu kapsamda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanan Sıfır Atık Yönetmeliği 12 Temmuz 2019 tarihinde yayımlanmıştır.

5.2.4. Depozito Yönetim Sistemi

Depozito Yönetim Sistemi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenen ve belirli bir depozito bedeli alınarak piyasaya sürülen ürünlerin tüketilmesi/kullanılması sonrasında iade alınması ve depozito bedelinin geri ödenmesine dayalı bir sistemdir.

Depozito Yönetim Sistemi, başarılı bir toplama sistemi oluşturmak ve toplama miktarlarını yükseltmek amacıyla bilhassa toplanmasında zorluk yaşanan ve atık durumuna geçtiğinde çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olan malzemelerin toplanması için kullanılan etkin bir araçtır.

Türkiye Çevre Ajansı, Çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasını, iyileştirilmesini ve geliştirilmesini sağlamak ile ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere 24/12/2020 tarihli ve 7261 sayılı Kanun ile kurulmuştur.

Türkiye Çevre Ajansı Başkanlığı bu sistemde “Depozito Sistem Yöneticisi” olarak faaliyet gösterecek; depozito yönetim sistemine yönelik değerlendirme ve düzenlemeler Türkiye Çevre Ajansı Başkanlığı tarafından yapılacaktır.

İnsani tüketim amaçlı içeceklerin piyasaya sürülmesinde kullanılan cam, polietilen teraftalat (PET) türünde plastik ve alüminyum türünde metal malzemeden yapılmış olan tek kullanımlık satış ambalajlarının öncelikli olarak kapsama alınması planlanmaktadır.

Ülkemizde zorunlu depozito uygulamasına geçiş 2872 sayılı Çevre Kanunu ile düzenlenmiş olup bu kapsamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının belirleyeceği ambalajlar ve ürünler için depozito uygulamasının 1/1/2022 tarihinden itibaren zorunlu tutulacağı hükme bağlanmıştır.

Depozito Yönetim Sisteminin getirileri

- Depozitolu boş ambalajların temiz bir şekilde toplanıp, üst kalitede hammadde üretmek amacıyla geri dönüşüme gönderilmesi için gerekli altyapının kurulması,
- Hammadde yerine geri dönüşüm malzemesi kullanımı sonucunda oluşan tasarruf ve emisyon azaltımı,
- Ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarında bertaraf edilmemesi ile oluşan emisyon azaltımı,
- Yerel yönetimlerin atık bertaraf maliyetindeki azalma sayesinde ülke ekonomisine katkı,
- İstihdam olanakları,
- Tüketicilerin/toplumun atıkları at-kurtul davranışlarının önüne geçilmesi,
- Toplumun atık ayırma/toplama sistemlerine doğrudan katılımlarının sağlanması,
- Çevrede atık şişelerden kaynaklanan kirliliğin önüne geçilmesi,
- Türkiye'nin küresel sürdürülebilir kalkınma eylemine katılımının desteklenmesi.

Depozito Yönetim Sisteminin Süreci

Sistem merkezi bir yapı üzerinden (Türkiye Çevre Ajansı) yönetilecek olup operasyonel faaliyetlerin bölgesel olması planlanmaktadır. Sistemin kapsamı, yükümlülükler, ambalajların sağlanması gereken kriterler, yetkilendirme-lisanslamaya ilişkin hususlar, mali hususlar, izleme ve denetim kriterleri Ajans tarafından belirlenerek yayımlanacaktır.

Depozito yönetim sisteminin sürdürülebilirliğinin sağlanması ile sistemin denetim mekanizmasının etkinliği ve izlenebilirliğinin sağlanması açılarından bilişim altyapısı oldukça önemli bir husustur. Bu bilişim altyapısı ile malzeme, veri ve para akışı kapalı bir sistem döngüsü içerisinde tek bir platform üzerinden yönetilebilir olacaktır. Zorunlu Depozito Yönetim Sistemi, kapsadığı tüm süreçlere ilişkin verilerin anlık olarak aktarılabilirdiği, yönetilebildiği, takip edilebildiği, gerekli raporlamaların yapılabilirdiği geniş kapsamlı bir yazılım ağı olan veri sistemi üzerinden yürütülecektir.

Zorunlu olarak uygulanacak depozito yönetim sisteminin kapsamına ve kapsamın uygulanmasına ilişkin esaslar, sistem kapsamına alınan ambalajlar ile etiketleme/işaretlemeyle ilişkin kriterler, kayıt işlemlerine ve kayıt prosedürüne ilişkin esaslar ve mali hususlara ilişkin esaslar, sistemin işleyişine ilişkin hükümler içeren düzenlemelerle Ajans tarafından belirlenecek olup sistem kapsamında yer alan taraflar bu düzenlemelerde yer alacak hükümler doğrultusunda hareket edeceklerdir.

SETBİR

Süreç, depozitolu ambalajın Ajans tarafından belirlenen kriterlere uygun üretilerek piyasaya arz edilmesi ile başlayıp boş ambalajın toplanarak geri dönüşüm tesislerine gönderilmesi ile biten bir döngüde işlemektedir.

Cam, pet ve alüminyum ambalajlı ve kapsam dahilindeki 0,1 litre ile 3 litre dahil ürün grupları aşağıda yer almaktadır:

- Alkolsüz içecekler (kola, aromalı ve/veya meyveli içecekler, aromalı ve/veya meyveli doğal mineralli içecekler, aromalı su, tonik, diğer meşrubatlar vb.)
- İçme ve kaynak suları
- Doğal mineralli sular
- Aromatize edilmişler dahil alkollü ve alkolsüz biralar
- Malt içecekleri
- Enerji içecekleri
- Sporcu içecekleri
- Şaraplar, distile ve damıtma yoluyla elde edilen alkollü içecekler
- Meyve oranı %50 ve altında olan meyve suları/nektarları
- Meyve oranı %50'nin üstünde olan meyve suları /nektarları
- Süt ve içilebilir özellikteki süt ürünleri

5.2.5. Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı (2017-2023)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı (2017-2023) 29/12/2017 tarihli Yüksek Planlama Kurulu onayı ile 02/01/2018 tarihli ve 30289 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2017-2023 yılları arasında uygulanacak Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı kapsamında bina ve hizmetler, enerji, ulaştırma, sanayi ve teknoloji, tarım ve yatay konular olmak üzere toplam 6 kategoride tanımlanan 55 eylem ile 2023 yılında Türkiye'nin birincil enerji tüketiminin %14 azaltılması hedeflenmektedir.

UEVEP kapsamındaki eylemler çerçevesinde 2021 yılında ülkemizde 1.325 milyon ABD doları enerji verimliliğine yatırım yapılmış, bunun karşılığında 372 milyon ABD doları parasal değeri olan 1 milyon 63 bin tep birincil enerji tasarrufu sağlanmıştır. 2021 yılındaki çalışmalarla toplamda 15,61 milyon ton CO₂ emisyon azaltımı sağlanmış ve 11.948 ilave yeşil istihdam oluşturulmuştur.

Ayrıca Plan kapsamında 2017-2021 döneminde enerji verimliliğine toplamda 6.447 milyon ABD doları yatırım yapılmış ve bunun sonucunda kümülatif olarak 1.562 milyon ABD Doları parasal karşılığı olan 4.473 ktep enerji tasarrufu sağlanmıştır. UEVEP çerçevesinde 2017-2021 dönemi hedefleri kümülatif %109 olarak gerçekleşmiştir.

SETBİR

5.2.6. Kamu Kurumları Tarafından Düzenlenen Şuralar

5.2.6.1. Su Şurası

29 Mart 2021’de lansman ile başlayan 1. Su Şurası, 21 Ekim 2021’de sonuç bildirgesi yayınlanarak sona ermiştir.

Birinci Su Şurasındaki temel amaç kısa, orta ve uzun dönem su ile ilgili stratejiler belirlemektir. Bu stratejiler doğrultusunda çiftçilerden akademisyenlere, sivil toplum kuruluşlarından bürokratlara kadar su ile ilgili tüm paydaşlar ile birlikte su yönetim politikası belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Önümüzdeki 30 yıl için belirlenen kayıp kaçakların azaltılması, sulamadan dönen suların yeniden kullanılması, bireysel farkındalığın artırılmasıyla su tasarrufunun sağlanması, borulu şebeke sulama sistemleriyle sulama randımanının yükseltilmesi ile gıda üretimi ve tarımsal hasılda da randıman elde edilmesi gibi hedeflere ulaşılabilmek için çeşitli tedbirler belirlenerek uygulamaya konulacaktır. Su Şurasının hedefleri doğrultusunda elde edilen kazanımlar su yönetimi ile ilgili hususlarda gelecek nesillere ışık tutacaktır.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği ile büyükşehir ve il belediyelerinin su kayıplarını 2023 yılına kadar %30, 2028 yılına kadar ise %25 düzeyine; diğer belediyelerin su kayıplarını 2023 yılına kadar %35, 2028 yılına kadar %30, 2033 yılına kadar ise %25 düzeyine indirmesi hedeflenmektedir. Birinci Su Şurası ile birlikte kayıp-kaçak oranlarında dünyadaki gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşılmasını sağlayacak çalışmalar gündeme getirilecektir.

Tarımsal sulamadan kaynaklı kayıplar ile mücadele için yayımlanan “Sulama Sistemlerinde Su Kullanımlarının Kontrolü ve Su Kayıplarının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik” ile mevcutta %46 olan sulama randımanının 2024 yılında %55 seviyelerine yükselmesi hedeflenmektedir.

Sanayi sektöründe de suyun verimli kullanılması için tedbirler belirlenmiştir. Bu çalışmaları NACE (Avrupa Topluluğundaki Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiksel Sınıflandırması) kodları bazında ülke geneline yansıtmak üzere yeni bir projeye başlanmıştır. Bu projeye ek olarak, yine şuradaki istişarelerin kazanımlarıyla birlikte suyun sanayi sektöründe de verimini arttıracak faaliyetler belirlenecektir.

Bütün bu çalışmaların yanı sıra, bu hedeflere daha hızlı ulaşabilmek, su yönetimindeki yetki çatışmalarını önlemek, daha bütüncül ve sürdürülebilir bir su yönetimi için Su Kanunu taslağı hazırlanmış ve meclise sunulmuştur. Bu taslak ile su yönetimindeki çok başlılığın önüne geçilecek, havza bazında su yönetimi gerçekleştirilecek, havza esaslı su tahsisleri yapılacak, su kaynaklarının kullanılmasında öncelikler belirlenmiş olacak, suyun miktar ve kalite olarak yönetimi sağlanacak, su yönetimine paydaşların katılımı sağlanacak, mevzuat çıkışması ve boşlukları giderilecektir.

Su Şurası Sonuç Bildirgesi:

1. Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Havza Bazlı Su Verimliliği Eylem Planları hazırlanacaktır.

2. Belediyelerce içme suyu sistemlerinde %35 seviyesinde olan su kaybı oranı %25 seviyesinin altına indirilecektir. Bunun yanında sürdürülebilir su hizmetleri sağlanabilmesi amacıyla 2023 yılından itibaren tam maliyet esaslı su ve atık su fiyatlandırması ile ilgili çalışmalara başlanarak suyun tasarruflu kullanımını hedefleyen kademeli tarifeler ile düşük gelirli hane gruplarını gözeterek sosyal ve adil su tarifeleri uygulanacaktır.
3. Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında, kullanılmış suların uygun kaliteye getirilerek başta tarımsal sulama olmak üzere yeniden kullanımı sağlanacak, sektör ve havza bazında su ayak izi belirlenecek, sanayide su verimliliği uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
4. Su yönetiminde havza bazlı ve bütüncül yapılanmanın güçlendirilmesi ve havza ölçekli yönetim planlarının etkinliğinin artırılması maksadıyla 2023 yılına kadar gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
5. Su kaynaklarımızın korunması, iyileştirilmesi ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması maksadıyla, 25 havza için havza ölçekli yönetim planları tamamlanıp uygulanmaya konulacak ve alt ölçekli planlamalar dahil su ile ilgili bütün faaliyetlerde havza yönetim planlarına uyulacaktır.
6. Su yönetiminde parçalı yapıyı giderecek, mevcut hukuki yapıdaki boşlukları ortadan kaldıracak, Avrupa Birliği çevre ve iklim değişikliği faslında yer alan su kalitesine ilişkin mevzuata uyum sağlayacak nitelikte bir Su Kanunu yürürlüğe konulacaktır.
7. Suyun sürdürülebilir, etkin, verimli ve bütüncül kullanımı; su kaynaklarının korunması izlenmesi ile ilgili strateji ve politikalar; Kalkınma Planı, Ulusal Su Planı gibi bütün ulusal planlarda yer alacaktır.
8. İçme suyu arıtma tesisleri, bundan sonra suyun karakteristik özellikleri ve bölgeye uygunluğu dikkate alınarak projelendirilecek ve işletilecektir.
9. Kaynaktan musluğa su güvenliği planlarının hazırlanması ve uygulamaya geçilmesi sağlanacaktır.
10. Atıksu arıtma tesisleri, geri kazanım potansiyeli ve deşarj edildiği alıcı ortamın kullanım maksatları dikkate alınarak, bundan sonra Nehir Havzası Yönetim Planları ile uyumlu bir şekilde projelendirilecektir.
11. Su kaynaklarımızın kalitesini korumak maksadıyla alıcı ortam bazlı deşarj standartlarına geçiş sağlanacak, sularımızın miktar ve kalitesini iyileştirmek için nehir havzası yönetim planlarındaki tedbirler uygulanacaktır.
12. Yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın kalite ve miktar olarak korunması, izlenmesi için 2022 yılından itibaren gerekli olan bütçe ve altyapı eksiklikleri giderilerek mükerrerlikleri önleyecek şekilde kurumlar arası koordinasyon etkin hale getirilecektir.
13. Ulusal Su Bilgi Sistemi yaygınlaştırılacak, verilerin elde edilmesinde ve paylaşılmasında standardizasyon sağlanarak su ile ilgili bütün çalışmalarda karar destek sistemlerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.

SETBİR

14. Paris Anlaşmasının Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylanması ile önem kazanan iklim değişikliğine uyum faaliyetleri, iklim değişikliğinin su kaynaklarına etkileri analiz edilerek hız kazanacaktır.
15. Taşkın ve kuraklık yönetiminde kriz yönetiminden risk yönetimine geçiş sağlanarak Ülkemizdeki tüm havzalarda Taşkın ve Kuraklık Yönetim Planları 2023 yılına kadar tamamlanacak ve bu planlarda belirlenen tedbirlerin uygulanması sürekli takip edilecektir.
16. Taşkın ve kuraklık afetleri ile ilgili tahmin ve erken uyarı sistemleri kurulacak ve bu afetler öncesinde gerekli uyarılar yapılarak önlemler alınacaktır.
17. 2022 yılından başlanarak toplumun tüm kesimlerinin sürece dahil edilmesi ile iklim değişikliği kapsamında, çölleşme, erozyon, su ve toprak koruma hususunda eğitim ve farkındalık çalışmalarıyla iklim değişikliğine karşı direncin artırılması sağlanacaktır. Tüm çalışmalarda iklim değişikliğinin etkileri öncelikli olarak değerlendirilecektir.
18. Ekonomik olarak sulanabilir arazilerin modern sulama yöntemleriyle sulanması yaygınlaştırılacaktır.
19. Sulama projelerinde özel sektörü de içine alan yeni finansman modelleri geliştirilecektir.
20. Havza su potansiyeline göre ürün deseni belirlenerek suya göre tarım yaklaşımı esas alınacaktır.
21. Sulama tesislerinin, dijital teknolojilerle uzaktan kontrol ve otomasyonu sağlanarak tasarruflu su kullanımı hedeflerine ulaşılacaktır. Sulamada enerji giderlerinin azaltılmasına yönelik tedbirler artırılabilecektir.
22. Ülkemizin aktif deprem kuşağında olması sebebiyle barajların emniyetli bir şekilde işletilmesi için gerekli yasal mevzuat geliştirilecektir.
23. Ülkemizin su depolama kapasitesini artırmak için uygun olan yerlerde baraj yapımlarına devam edilip mevcut barajların ekonomik ömürlerinin uzatılması için gerekli önlemler alınacaktır.
24. Yeraltı barajları ve yeraltısuyu suni besleme yapılarının planlanması ve ivedilikle tamamlanması sağlanacaktır.
25. 2022 yılından başlanarak toplumun her kesiminin su, meteoroloji ve iklim değişikliği okuryazarlığının geliştirilmesi açısından eğitim/bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.
26. İklim değişikliğine bağlı olarak yaşanan meteorolojik afetlere karşı önceden tedbir alınabilmesi için şehir planlamalarında ve zirai faaliyetlerde meteorolojik verinin kullanımı arttırılacaktır.
27. Yukarı havzalardaki restorasyon amaçlı uygulamalarda yerel bilgi ve tecrübeyi dikkate alarak, tabiat temelli çözümlere öncelik verilecektir.
28. Su yönetimine ilişkin AR-GE çalışmalarının desteklenmesi ve geliştirilmesi sağlanacaktır.

5.2.6.2. İklim Şurası

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 2022 yılı Şubat ayında gerçekleştirilen İklim Şurası'nda 7 farklı alanda yeni yol haritası belirlenmiştir.

İklim Uyumlu Şehirler, İklim Dostu Tarım, Kuraklık Eylem Planı, Çevreci ve Temiz Ulaşım Ağı, Yeşil Enerji, Yeşil Ekonomi ve İklim Eğitimi, alınan kararların önemli başlıklarıdır.

Şura çıktıları çerçevesinde alınan 217 kararın 76'sını ulaştırma, sanayi, tarım, yutak alanlar, atıkların azaltılması; 34'ünü bilim ve teknoloji; 21'ini yeşil finansman ve karbon fiyatlama; 20'sini iklim değişikliğine uyum; 24'ünü yerel yönetimler; 42'sini de sağlık, eğitim, adil geçiş, iklim adaleti ve iklim göçü oluşturmaktadır.

Bu kararlar, Türkiye'nin iklim değişikliği konusundaki taahhütlerini hukuki zeminde güçlendirmeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla kanun yapıcılar tarafından "İklim Kanunu"nun hazırlanmasında önemli bir referans kaynağı olarak değerlendirilmektedir.

5.2.7. Çevresel Sürdürülebilirlik Alanında Ülkemizde Uygulanan Teknik Destek Projeleri

5.2.7.1. Türkiye'nin Döngüsel Ekonomiye Geçiş Potansiyelinin Değerlendirilmesi İçin Teknik Destek Projesi

- Projenin amacı, AB Döngüsel Ekonomi modeli doğrultusunda döngüsel ekonomiye geçiş konusunda Türkiye'nin kurumsal ve teknik kapasitesinin güçlendirilmesidir.
- Proje Faydalanıcısı: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'dır.
- Proje Şubat 2022'de başlamış olup, 36 ay sürecektir.

Projenin beklenen çıktıları;

- AB Döngüsel Ekonomi modeli temelinde Türkiye'nin döngüsel ekonomiye geçiş potansiyelinin analiz edilmesi.
- AB Döngüsel Ekonomi stratejisinin uygulanmasına yönelik kapsamlı bir ulusal strateji geliştirilmesi.
- Entegre atık yönetimi alanında, merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi.

5.2.7.2. Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol Kapsamında Türkiye'nin Endüstriyel Emisyon Stratejisinin Belirlenmesi (DIES) Projesi

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülen proje, 2020 Temmuz ayında başlamış olup, 36 ay sürecektir. Faydalanıcı kurum, Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB) – Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'dür.

Projenin amacı; EKÖK yaklaşımının, Avrupa Birliği EED ile uyumlu olarak Türkiye'de etkili bir şekilde uygulanması için yetkili makamların teknik ve kurumsal kapasitesinin artırılmasıdır.

SETBİR

Projenin Kilit Mesajları:

Kamu kurumları için;

- Çevre kalitesinin iyileştirilmesinde entegre kirlilik önleme ve kontrol ile temiz üretim yaklaşımı konusunda farkındalık oluşturulması
- EKÖK yaklaşımının Türkiye’de uygulanması için yol gösterici bir Ulusal Eylem Planı Hazırlanması
- Endüstriyel faaliyetler için entegre kirlilik önleme ve kontrol yaklaşımı uyum maliyetlerinin belirlenerek farkındalığın artırılması
- Türkiye’de sanayi kaynaklı emisyonların azaltımına katkı sağlanması
- EKÖK yaklaşımı içeren kolay, etkili ve uygulanabilir bir yazılım geliştirilmesi

Sanayi için;

- Kamu ve sanayi işbirliğinin geliştirilmesi
- EKÖK konusunda Ulusal Eylem Planı hazırlanması aşamasında aktif rol alma imkanı
- Çevre yatırımları planlamasında mevzuat çerçevesinde doğru adımların belirlenmesi
- Sanayide atık arıtım ve bertaraf maliyetleri ile hammadde, enerji ve su kullanımında tasarruf sağlanması
- Daha verimli üretim proseslerine erişim imkanı
- Gelişen ürünler, hizmetler, işçi sağlığı ve güvenliği ve şirket imajı kapsamlarında iyileştirilme
- Sanayi ile ilgili Sivil Toplum Kuruluşları’nın (STK), proje uygulamasının ötesinde sanayicilerle teması devam edeceği için EKÖK mevzuat uygulamaları konusunda STK’ların bilgilendirilmesi
- EKÖK yatırımları ile orta ve uzun vadede yeni ihracat pazarlarına erişim sağlanması ve ekonomik kazanç elde edilmesi

5.2.7.3. Sera Gazı Ulusal Katkı Hedefinin Gerçekleştirilmesi İçin Kapasite Geliştirme ve İzleme Projesi

Proje, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Medipol Üniversitesi işbirliği ile yürütülmektedir. Proje kapsamında, 2017 yılından bu yana Türkiye’de sera gazı emisyonlarının azaltımına katkı sağlamaya yönelik kapasite geliştirme çalışmaları yapılmaktadır. Söz konusu proje, özellikle Paris İklim Anlaşmasının onaylanmasının ardından daha da önem kazanmıştır.

Proje ile Türkiye’nin 2015 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryası’na sunmuş olduğu Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı’nın güncellenmesi ve bu çerçevede belirlenen azaltım ve uyum hedefleri için gerekli sektörel maliyet analizlerin yapılması amaçlanmaktadır.

SETBİR

5.2.8. Çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları Tarafından Yürütülen Projeler

5.2.8.1. Tarım Politikalarında İklimin Yaygınlaştırılması için Sivil Toplum Ağı Projesi

Türkiye Erozyonla Mücadele Vakfı (TEMA) tarafından yürütülen “Tarım Politikalarında İklimin Yaygınlaştırılması için Sivil Toplum Ağı” projesinde, tarım alanında çalışan STK’ların Türkiye’de iklim politikası ve karar alma süreçlerine aktif demokratik katılımının sağlanması amaçlanmıştır.

Proje ile ilgili STK’ların tarım konusundaki örgütsel ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, iklim politikasını etkileyebilmeleri için STK’ların teşvik edilmesi, STK’ların, yerel, ulusal veya uluslararası düzeylerde iklim değişikliğinin hafifletilmesi ve uyum politikalarına ilişkin karar alma süreçlerine katılımının teşvik edilmesi hedeflenmiştir.

5.2.8.2. İklim Diyalogu Projesi

İklim Araştırmaları Derneği tarafından yürütülen “İklim Diyalogu” projesi, AB İklim Değişikliği Politikası’nın konuşulmasına yönelik Türkiye ve AB üye ülkelerindeki sivil toplum kuruluşları arasında bir diyalog kurmak için uygulanmıştır. Bu diyaloga; Türkiye’yi en çok ilgilendiren AB İklim Değişikliği Politikası gelişmelerinin potansiyel etkilerinin değerlendirilmesi ve ilgili STK’ların AB’nin İklim Değişikliği Politikası hakkındaki bilgilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

5.2.8.3. Zehirsiz Kentlere Doğru Projesi

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği tarafından yürütülen “Zehirsiz Kentlere Doğru” projesi, Türkiye ve AB üye ülkelerinde pestisit, çevre ve sağlık konusunda çalışan STK’lar ve yerel yönetimler arasında işbirliğini artırmak için yürütülmüştür. Bu işbirliğiyle, pestisit kullanımının azaltılarak toplum sağlığına ve çevrenin korunmasına katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

5.3. SETBİR ’in Dahil Olduğu Sürdürülebilirlik ve Çevre Konularını Kapsayan Projeler

5.3.1. WASTELESS - Waste Quantification Solutions to Limit Environmental Stress / Çevresel Stresi Sınırlandırmak İçin Atık Ölçüm Çözümleri Projesi

WASTELESS projesi, Horizon Avrupa’nın (2021-2027) çok yıllık programındaki “Uyumlaştırılmış ölçüm ve izleme yoluyla gıda kayıpları ve israfın önlenmesi ve azaltılması için araştırma ve yenilik” çağrısına cevap vermektedir. Konsorsiyumunda 29 kuruluşun yer aldığı proje; Gıda Kaybı ve Atık (FLW) ölçümü ve izlenmesi için yenilikçi araç ve metodolojilerin bir karışımını geliştirecek ve test edecektir.

Projenin perspektifinde, atığın bir şekilde yeniden kullanımını (ileri dönüşüm) teşvik etmek ve tarımsal gıda zincirinin tüm aşamalarında gıda israfını - gıda kaybı ve gıda atığı - azaltmaktır.

Gıda israfını azaltma ile mücadelede farklı gıda ürünleri için atık istatistiklerinde birçok veri boşluğu bulunması önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle WASTELESS projesi, gıda kayıpları ve israfını anlamak ve haritalamak amacıyla tedarik zinciri boyunca kapsamlı ve güvenilir veri toplama araçları / teknolojileri ile bu sayede farklı ülkeler ve gıdalar bazında gıda kayıpları ve israfının azaltılmasına yönelik modellerin geliştirilmesine odaklanmaktadır.

2022 yılı sonunda başlayan proje, Horizon 2020 kapsamında desteklenmekte olup, 36 ay sürecektir. SETBİR, üyesi olduğu SPES Konsorsiyumu bünyesinde projeye dahil olmuştur.

5.3.2. NOVAFOODIES - Demonstration of innovative functional food production systems based on a sustainable value chain of marine and freshwater raw materials for conscientious European consumers / Avrupalı tüketiciler için deniz ve tatlı su ham maddelerinin sürdürülebilir bir değer zincirine dayalı yenilikçi fonksiyonel gıda üretim sistemlerinin gösterilmesi

NOVAFOODIES Projesi; güvenilir, izlenebilir ve sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri değer zincirlerinden Avrupalı tüketicilere yeni ve rekabetçi fonksiyonel ürünler sunacaktır. Buna ulaşmak için NOVAFOODIES, tüm değer zincirini ve uzmanlığı kapsayan uluslararası bir konsorsiyumdan oluşmaktadır.

Doğal ekosistem hizmetlerinden yararlanmayı hedefleyen proje, uygun maliyetli ve sürdürülebilir balık, mikro ve makro alg üretim süreçlerini yönetecek, tekno-ekonomik ve çevresel doğrulama için optimize edilecek olan balık ve deniz yosunlarından fonksiyonel ekstraktların ayrılması için yenilikçi bir biyo-rafineri konsepti geliştirilecektir.

Aynı zamanda makroalglerden ekolojik ambalaj malzemesi yapmak için yenilikçi bir süreç yürütülecektir. NOVAFOODIES, değer zinciri boyunca izleme ve atık optimizasyonu için bilgi teknolojilerini ve gelişmiş veri analizini kullanarak tüketicilerin güvenini artıran bir MarketPlatform ve Mobil Uygulama geliştirecektir.

2022 yılı sonunda başlayan proje, Horizon 2020 Programı kapsamında desteklenmekte olup, 36 ay sürecektir. SETBİR, üyesi olduğu SPES Konsorsiyumu bünyesinde projeye dahil olmuştur.

5.3.3. PLAN'EAT - Food systems transformation towards healthy and sustainable dietary behaviour / Sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme davranışına yönelik gıda sistemlerinin dönüşümü

PLAN'EAT projesinin temel amacı, Sağlıklı ve Sürdürülebilir Diyet Davranışına geçişi, bunun altında yatan faktörlerin ve itici güçlerin derinlemesine anlaşılması yoluyla ve gıda sistemi aktörlerini hedef alan etkili tavsiyeler, araçlar ve müdahalelerin tasarımı yoluyla teşvik etmektir.

PLAN'EAT projesi, makro (gıda sistemi), meso (gıda ortamı) ve mikro (bireysel) düzeylerde kanıta dayalı, çok aktörlü, çok katmanlı ve sistemik bir yaklaşım uygulamayı amaçlayacaktır. En yüksek değişim potansiyeline sahip diyet davranışlarını etkileyen faktörler (yüksek etkili davranışlar) analiz edilecektir.

2022 yılı sonunda başlayan proje, Horizon 2020 kapsamında desteklenmekte olup, 48 ay sürecektir. SETBİR, üyesi olduğu SPES Konsorsiyumu bünyesinde projeye dahil olmuştur.

5.3.4. ICCEE - Improving Cold Chain Energy Efficiency / Soğuk Zincirde Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Projesi

Soğuk Zincirde Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi projesinde, gıda ve içecek sektörünün soğuk zincirlerindeki, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri (KOBİ) tedarik zinciri için enerji denetimleri yaptıktan sonra, enerji verimliliği önlemlerini (EEM) üstlenmelerinin kolaylaştırılması hedeflenmiştir.

Sektörün soğuk zincirlerine odaklanmak, büyük tasarruf potansiyeline sahip önemli enerji gereksinimlerinden (soğutmalı nakliye, işleme ve depolama) kaynaklanmaktadır. Tek bir şirket perspektifinden zincir değerlendirmesine geçen bütüncül yaklaşımın uygulanması, EEM'ler için fırsatların artmasına yol açmaktadır. EEM'lerin fizibilitesi, tüm yaşam döngülerini ve tüm tedarik zincirini kapsayan ekonomik, çevresel ve sosyal etkiler dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Enerji dışı faydalar ve davranışsal yönler de ele alınarak KOBİ'lerin finansman planları ile ilgili öneriler değerlendirilmiştir.

ICCEE projesi, birincil enerji tasarrufu (118 GWh / yıl) getirecek, sürdürülebilir enerjide (64 milyon €) yatırım sermayesini artıracak ve sera gazı emisyonlarını (40.376 ton CO₂ / yıl) azaltacaktır. Kapasite geliştirme faaliyetleri paydaşların bilgisini artırmaya ve enerji kültürlerini geliştirmeye yöneliktir (2000 kişi). ICCEE'den elde edilen sonuçların uygulanması ile enerji tasarrufunun sağlanması, sürdürülebilir enerjide yatırım sermayesinin artırılması ve sera gazı emisyonlarının azaltılması hedeflenmiştir. Ayrıca sektör için özel politikaların tanımlanmasında politika yapıcılar da desteklenmiştir.

5.3.5. Süt Değerlidir: Tek İhtiyacımız Kaliteli Süt Projesi

“Sivil Toplum Diyalogu VI Programı” kapsamında hibe almaya hak kazanan **Süt Değerlidir: Tek İhtiyacımız Kaliteli Süt** projesi, Avrupa ve Türkiye deneyimi üzerine karşılaştırmalı analize dayalı çiğ sütün kalitesini iyileştirmek için bir yol haritası geliştirmek ve çiğ süt üretiminde kalite, hijyen ve güvenliği sürdürmeyi amaçlamıştır. Türkiye için benzersiz bir model geliştirerek, sivil toplum kuruluşlarını ve süt sektörü temsilcilerini, 5996 sayılı Gıda Kanunu kapsamında çiğ süt üretiminde özel hijyen hükümlerinin uygulanmasında aktif rol almaları için harekete geçirmiştir.

Projenin ana çıktısı ise kamu için bir yol gösterici rehber olan “Politika Belgesi”dir. Ülkemiz çiğ süt kalitesinin hak ettiği noktaya ulaşabilmesi için uzun vadeli bir politikanın geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Bazı uygulamaların hemen, bazı uygulamaların ise orta (3-5 yıl) ve uzun (10 yıl) vadeye yayılması ancak uygulama istikrarının korunması gerçekçi bir yaklaşım olarak görülmektedir. Önerilen eylem planlarının detayları bu Politika Belgesinde ayrıntıları ile yer almaktadır.

Proje SETBİR tarafından yürütülmüş olup, 15 ay sürmüştür.

5.4. SETBİR Üyelerinin Sürdürülebilirlik Alanındaki Farkındalıkları

SETBİR üyeleri, çevresel sürdürülebilirlik alanında çeşitli çalışmalar yapmakta, sürdürülebilirlik ve kalkınma hedeflerine yönelik çeşitli platformlarda yer almakta ve yıllık sürdürülebilirlik raporlarını yayımlamaktadırlar. Sürdürülebilirlik ve doğal kaynakları korumak, üreticilerin sadece işlerini büyütmelelerini değil, aynı zamanda toprağın ve kaynakların gelecek nesiller için korunmasını da sağlamaktadır.

Süt ve kırmızı et ürünleri sektörleri sürekli olarak sürdürülebilirliği iyileştirmenin yeni yollarını bulmaktadırlar. Enerji verimliliğini artırma, sera gazı emisyonlarını azaltma, su kullanımını azaltma, enerji tasarrufu yapma ve daha düşük işletme maliyetleri için çalışmalar yapılmaktadır.

Çiftçiler, etkili bir gübre olarak gıda atıkları ve hayvan gübresini kullanarak, yem verimliliğini sağlamanın yanı sıra, verimde bir iyileşme sağlamak ve çevresel ayak izlerini azaltmaktadır. Çiftliklerden gelen gübrelerin yanı sıra üretim süreçlerinde ortaya çıkan bütün organik atıklar biyogaza çevrilerek, elektrik, sıcak su ve buhar üretimi gerçekleştirilmektedir. Bu şekilde atıkları bertaraf etmenin yanı sıra temiz enerji elde edilerek fosil yakıt tüketimi sınırlandırılmakta ve hayvansal gübrelerden kaynaklanan metan gazının atmosfere salımı engellenmektedir.

Süt ve kırmızı et sektörlerinde hem hammaddelerin işleme alanlarına taşınması hem de son ürünlerin tüketicilere ulaştırılması aşamasında kullanılan lojistiğin çevreye vermiş olduğu zarar konusunda farkındalık artırılmakta, farklı projeler ile lojistik yönetimi dikkate alınmaktadır.

İklim değişikliğinin kaynağı olan karbon salınımlarından atıklara tüm çevresel öncelikli konular, çevre politikası oluşturularak ve yönetim sistemlerinin gereklilikleri doğrultusunda yönetilerek etkilerin en aza indirilmesi için çalışılmaktadır. Ayrıca ana etki alanları olan karbon ve enerji, su, ambalajlar, atıklar ve atık su konuları altında çevre performansı alanlarında performanslar değerlendirilmektedir.

Kullanılan plastik ambalajlar, geri dönüştürülebilir ve çevresel etkisi daha az olan malzemeler ile değiştirilerek doğaya verilen zarar azaltılmaktadır.

SETBİR üyelerinin büyük bir kısmı, sorumlu yatırım kararları, çevre duyarlılığı, kaynak verimliliğine dayanan üretim modelleri, tüketicisini de dahil eden yaklaşımı ve toplumsal gelişimi merkezine alan kurumsal vatandaşlık anlayışıyla sürdürülebilirliği tüm iş süreçlerine entegre etmektedir.

SETBİR

Çağımızın öncelikli sorunları arasında yer alan iklim değişikliği ve iklim değişikliği kaynaklı riskler ve tehditler, tüm sektörlerin ajandalarının ilk sıralarında yer almaktadır. İş dünyası, bugün karşı karşıya kalınmış çevresel sorunlarla baş edebilmek için, üzerine düşen sorumluluğu üstlenmektedir. Sürdürülebilir üretim ve tüketim alışkanlıklarının geliştirilebilmesi atık yönetimi açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Süt ve kırmızı et sektörleri, hayvansal atıkların ortaya çıkardığı sera gazları sebebiyle iklim değişikliğine etkisi oldukça fazla olan sektörlerdir. Ayrıca, hayvan yemi üretiminde ihtiyaç duyulan yüksek miktarda su nedeniyle, su kaynaklarının korunması ve tarım arazilerinin kaybının önlenmesi de süt ve kırmızı et sektörlerini çok yakından ilgilendirmektedir. İklim değişikliği ile mücadelenin en önemli performans kriteri enerji tüketimini ve karbon salınımını azaltmaktır. Bu kapsamda üye firmalarımız, çevre ve doğal kaynakların korunması, sıfır atık, atık yönetimi, enerji yönetimi ve enerji verimliliği gibi konu başlıkları altında çalışanlarına eğitimler düzenlemektedir. Ayrıca çevreye olan olumsuz etkinin en aza indirilebilmesi amacıyla Ar-Ge çalışmalarına önem verilmektedir.

Bir üyemiz, iklim değişikliği ile mücadele için yenilenebilir, alternatif enerji kaynaklarını kullanmayı ve kendi atıklarından ısı ve elektrik ihtiyacını karşılamayı en büyük öncelikleri olarak belirlemiştir. Üretim tesislerindeki toplam elektrik ihtiyacının yüzde 80'ini çiftliklerinin gübreleri ve fabrikalarının organik atıklarından karşılayarak 2021'de sera gazı emisyonlarını bir önceki yıla göre yüzde 11 azaltmıştır. Biyogaz tesislerinin kurulduğu 2013 yılından bu yana toplam 38 milyon ağacın yaptığına eşdeğer sera gazı salımı engellenmiştir.

Atıkları azaltmak ve geri dönüştürmek, tüm yeni ürünleri ve operasyonel süreçleri, çevresel etkisi en az olacak şekilde geliştirmek ve bu yönde tedarikçileri ile çalışanlarının farkındalıklarını artırmak için çalışmaktadır. Çevre stratejileri ve yaklaşımlarının çalışanlar tarafından benimsenmesi için, çevre ve doğal kaynakların korunması, sıfır atık, atık yönetimi, enerji yönetimi ve enerji verimliliği gibi konu başlıkları altında eğitimler düzenlemektedir. Tüm süt üreticilerinin, çiftliklerdeki faaliyetlerin çevresel etkilerini, bu etkilerin nasıl azaltılabileceğini, çiftliklerde oluşan atıkların hangi şartlar altında gübre olarak kullanılabileceğini bilmeleri ve bunları uygulamaları amacıyla üreticilere yönelik eğitimler verilmektedir.

Bir başka üyemiz, sürdürülebilirlik stratejisini ve iş yapış biçimini yönlendiren sürdürülebilirlik modeli ve performans sonuçları; "İşe İyi Bakmak", "Çalışanlara İyi Bakmak", "Topluma İyi Bakmak", "İş Ortaklarına İyi Bakmak" ve "Çevreye İyi Bakmak" başlıkları altında sunulmuştur. Sürdürülebilirlik Kalkınma Yaklaşımı çerçevesinde, "daha iyi bir yaşam için" anlayışıyla yarattığı değeri, değer zincirinde yer alan tüketicilerine, müşterilerine, çalışanlarına, topluma, iş ortaklarına ve çevreye "iyi bakarak" sunmaktadır.

6. Bir Önceki Sürdürülebilirlik Raporumuzda Belirttiğimiz Hedeflerimizden Gerçekleştirdiklerimiz

2 yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerimizle, çevre sorunlarına karşı olumlu yaklaşımlar desteklenerek, çevresel sorumluluğu arttıracak her türlü faaliyete ve oluşuma destek verilmiş ve çevre dostu teknolojilerin gelişmesi ve yaygınlaşması sağlanmıştır.

Üyelerimize yapılan düzenli bilgilendirmeler ile üyelerimizin çevre konularına olan duyarlılıkları ve bilgileri artırılmış, çevre ile ilgili mevzuat değişikliklerine aktif katılım ve görüş bildirme yolu ile sektörel görüşlerimiz iletilmiştir. Yapılan bilgilendirmeler neticesinde çevresel mevzuat değişimleri ve gelişmeleri hakkında üyelerimiz daha fazla bilgi sahibi olarak firmalarındaki uygulamalarını güncellemişlerdir.

SETBİR olarak yürüttüğümüz “Süt Değerlidir: Tek İhtiyacımız Kaliteli Süt Projesi” kapsamında sektörün tüm paydaşlarının da görüş ve değerlendirmeleri doğrultusunda çiğ sütün kalitesinin iyileştirilmesi ile ilgili bir politika belgesi hazırlanarak, ilgili makamlara sunulmuştur.

Atık önleme ve enerji verimliliği, geri dönüşüm konularında aldığımız önlemlerle gerek elektrik tüketimi gerekse oluşan atık miktarı sınırlandırmıştır.

Yeni Hedeflerimiz

- SETBİR olarak, sektörümüzde faaliyet gösteren firmalarımızın çevresel sorumluluğunu arttıracak her türlü faaliyete ve oluşuma destek verecek ve çevre dostu teknolojilerin gelişmesini ve yaygınlaşmasını desteklemeye devam edeceğiz.
- Üyelerimize yönelik çevre mevzuatı konusunda eğitimler ve bilgilendirme seminerleri düzenlemeye, üyelerimize bilgi notları göndererek gelişmeleri yakından takip etmelerini sağlamaya devam edeceğiz.
- Üyelerimize, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı ve sera gazı salınımını azaltıcı önlemler almaları konusunda bilgilendirme seminerleri vererek farkındalıklarını artıracğız ve gerekli önlemleri almalarını sağlayacağız.
- SETBİR olarak yürüteceğimiz yeni projelerle, çevresel sürdürülebilirlik alanında çalışmalar yapmaya ve üyelerimizin farkındalıklarını artırmaya devam edeceğiz.

